

Orth Zts

Հայկական Երուսաղեմ

Խնդիրը ավելի մեծ է,
քան «Կովերու պարտիզի» պարսպան

Հոկտեմբերի 27-ին Երևաղեմի Մրցոց Հակոբյանց միաբանության 12 անդամների ստորագրությամբ հրադարակված հասարարությունը, հայերեն եւ անգլերեն, անամուն երկնում ճայթած անդրոդի տղավորություն բռնդեց «գործից» հասկացող հանրության վրա Հայաստանում ու մանավանդ Սփյուռքում, թեև բռնրովին անհարիր է անամուն կոչել հայոց երկնականարք այս օրերին։ Հայերեն հայտարարության մեջ միաբաններն իրենց անհամաձայնությունն էին հայտնում 2021 հուլիսի 8-ին Հայոց ղատժիարժության «Կովկերութարեց» ամփանումով հայտնի տարածել 7 աստղանի հյուրանոց կառուցելու համար 99 տարվ ավարտապահ մի գործարարի վարձակալության տալու ղայանագրի կնքման դեմ, որը ստորագրել են ղատժիարժ Նորիշան արք։ Սանուկյանը, լրատարարության արք Դարիքյանը եւ Պատժիարժարանի կալվածոց տեսուչ Պարետ Վարդաղյան Երեցյանը։ Հակավանոնադրական հոչչակելով ղայանանագիրը, միաբաններն այդ հայտարարությամբ ղահանջում էին հետո կոչել ստորագրությունները եւ առ ոչինչ համարել ղայանագիրը, բայի որ այն չէր բննարկվել ոչ չէր վակերացվել Հակոբյանց միաբանության Տնօրեն ժողովի կողմից, ինչու ղահանջում է կանոնադրության 67-րդ հոդվածը կարձամանկետ եւ հաևկաղյու երկարաժամկետ վարձակալության դեմքերում։ Մինչետ նույն հայտարարության անգլերեն տարբերակը, որն ըստ էության առավելադես ուղղված է միջազգային հանրությանը, մասնավորաբար Հորդանանի թագավորին, Պաղեստինյան ինքնավարության նախագահին, Հայաստանի կառավարությանը եւ Ամերիկայի հայոց կաթողիկոսին, ղահանջում է ղայանանագիրն ստորագրած երեք հոգեւորականների հրաժարականը, նույնիսկ մատնացուց անելով նրանցից երկուսի հեռանալու վայրը՝ Ամերիկա...»

Հայտարարությունների հրադարակումից ահա անցել է մեկ շաբաթ, սակայն դաշտնական մարմիններից դեռևս չկա որեւէ արձագանք, չհասված դադեստինյան կողմից մի տարտամ հայտարարության: Ակնկալվածից շատ ավելի թույլ, փաստի արձանագրումից ավելին չեղավ նաև հայկական մամուլի արձագանքը, հակառակ այն կոչին, որով 12 միաբանները ակնկալում էին իրենց նախաձեռնությանը համաժողովրդային աջակցություն: Սփյուռքահայ մամուլը եղավ զգուշակոր, իսկ հայաստանյան մամուլը, որն այս օրերին գերգաղված է բոլորի ծանոթ ու հրատադ այլ հարցերով, գրիացավ զույգ հայտարարությունների հրադարակմամբ եւ աստղաբեզզ թողեց ֆեյսբուքիյան ֆյալլագոնզերին, որնն առիթը բաց չքողեցին հարձակվելու Ամենայն հայոց հայրապետի վրա, անտեսելով փաստական այն իրողությունը, որ Մայր արքոը Երևանադեմի հայոց դատիքարքության նկատմամբ ունի ընդամենը հոգեւոր գերակայություն եւ ոչ վարչական կամ բաղդամական: Առաջիկա օրերին սղասղում է ոամկավար մամուլի համակարգված ու միասնական հսկողությունը, որը ներառարակենք անհարար:

Սինչ այդ հարկ ենի համարում համալսարան մեր հայրենի ընթերցողներին բացատրել, որ Հայկական Երևանադեմուն ու նրա ռուրջը ստեղծված սազնարը շատ ավելի խորքային դաշտաներ ունի և այս ցավոն հետեւանքներ կարող է ունենալ, քան ինչ-որ կապվածի, այս դաշտագյուղում «Կովերու դաշտեզի» վարձականության հրավարում մեր համար ուսումնական հարցում:

ձակալության, իրականության մեջ հաճար դրա ընդունեց կորուսի հարցը։ Սովորական հայ մարդը կարող է առարկել, ծանրածան այս օրերին, թե մենք չեմ կարողանում մեր անմիջական հայրենի հողը դաշտանել, ել ուր մնաց հեռու Երուսաղեմինը աղափառքներ։ Միայն մոտեցում։ Նախ՝ «Կովերու դարսեզր» դժբախտաբար առաջին դեմքը չէ եւ միզուցեց Վերջինը չլինի։ Անցնող տասնամյակներին ու դրանից ել առաջ, նմանօրինակ գործարքներ շատ են եղել եւ ոչ միայն Երուսաղեմի բաղավարեւարանի, հրեական սարքեր կազմակերպությունների եւ անհասների գցած խայժերով եւ մեր որու հոգեւորականների ընչափաղության կամ անհեռատեսության դաշտառով։ Քայլաղատական շատ կալվածներ են կորցրել ոչ միայն Սուրբ բաղադրում, այլև հարակից՝ Քամբարձման լեռան եւ այլ վայրերում, ոչ միայն հօգուտ հրեաների, այլև մահմեդական արաբների։

Երկրորդ ամենատարածված կազմ կա Սուրբ Վայրերում մեր Երկիազգարամյա իշխավունքները դահել-դաշտանելու Եւ Քայաստանի, Առաջայալ Արցախը, սահմանները աղափակելու կարողականության միջեւ: Երևաղենը աշխարհաբաղաբան հակամարտությունների Եւ խաղաբական տուրեակի ամենաբեժ հանգույցներից մեկն է Երկրագնդի վրա: Այդ հանգույցում ուժեղ Առևլայություն ունենալը, ազգային, հոգեւոր Եւ մշակութային իշխավունքներ դաշտանելը մեր կարեւորագույն Եւ հազվագյուտ լծակներից մեկը կարող էր լինել, որի գիտակցումը, ինչպես տեսնում ենք, բացակայում է առաջին հերթին հայոց դասրիարենթյան նույնականությունը: Վերջինին թվում է,- Ըկամի ունեմ ոչ միայն Նուրիհան դասրիարք,- թե ինը Տերը է 1600 տարի հայոց բազավորների, իշխանների, հոգեւորականների, հասարակ ու տասավորների Ծվիրաբարություններով գոյացած կալվածների, գանձերի, ինչեւի ու մանավանդ՝ իրավունքների: Այնինչ դասրիարենթյունը Եւ բոլոր միաբանները, Առաջայալ բողոքակիր հոգեւորականները, դեսք է գիտակցեն, որ իրենք ընդամենը խնամակալ-դահակն են (custodian) այդ բոլորի, որի համար դեսք է հաշվետու լինեն հոգեւոր վերին իշխանությանը, ազգին ու դեսության: Պատրիարքն ու Մրցոց Հակոբյանց ողջ միաբանությունը դեսք է դուրս գան հաշվետառականության տեսակետից իրենց ձեռնու իշխանամելուսացումից: Թափանցիկ ու կանխատեսելի դարձնեն իրենց գործունեությունը, որը միակ ճանադարին է վսահության որամասունի ունենալու:

ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ

«Քարվի անվտանգությունը մեզ համար նույնական կարեւոր է, որքան թել Ավիվինը»

Խորայելական զատընի ծառայության՝ Սսուստի նախկին մետք է Ազգային անվանագործության գծով խորհրդական Ուզի Արադ (Uzi Arad) լրացրող Գիլ Յոֆմանի հետ հարցարկույցում այսպես է ներկայացրել Խորայել-Աղբեջան չափազանց սերտ հարաբերությունները:

Պատասխանելով լրագրողի հարցերից մեկին՝ Արադն ասել է, որ «Վերջին 24 տարվա ընթացքում Խորայի բանակի ավելի քան 50 հրամանատար ՆԱՏՕ-ի հովանու ներք եւ Թուրքիայի սեր համագործակցությամբ իրականացրել են Ադրբեյջանի ռազմական կառույցի «Վերականգնումը եւ կազմակերպել այն»։ Սոսակի նախկին ղետը բացահայտել է, որ սպառազինությունների մատակարարումը, ԱԹՄ-ների արտադրության գործարանների ստեղծումը այդ երկրում, անցկացված 146 նարզումային կուրսերը եւ Հայաստանի սահմաններին մտիկ անցկացված գաղտնի զորավարժությունները եղել են Թել Ավկիվի եւ Բաբկի միջին համագործակցության գլխավոր ոլորտները։ «Դուք կարո՞ղ եք տալ որեւէ այլ երկրի անուն, ում հետ ունեցել ենք նման կապեր», իր հերթին լրագրողին հարց է սկզբ Սոսակի նախկին ղետը։

Հարցազրույզն ամբողջությամբ՝ հաջորդիվ:

Առյելմբերի 9-ին սպասելիս

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Այս բանից հետո, երբ հրապարակ թերվեցին արտահոսելու՝ իր նոյեմբերի 9-ին Հայաստանի, Աղրեջանի եւ Ուսասանի դեկապարտերի մասնակցությամբ փաստաթրթե ստորագրելու մասին, Հայաստանում շունչը դահած սպասում են այդ ամսաթրվին:

Ընդդիմությունը սեւ կանխատեսումներ է անում, իշխանության աշրջեր ներկայացուցիչներ փորձում են փարատել դրան. չգիտես՝ դրանց տակ որն է ավագ, որը՝ ջուր:

Սի բան հստակ է՝ Դայասանի ու Արցախի համար ամենակարենու հարցերը, այն, կարող են լինել սեղանին, բանի որ նոյենքերիննայան սեւ փաստարդի տարելիցն է ճուտենաւ, ու հավանական է, որ Սովորան, Անկարան, Թուրքիան իրենց նոյառակներն իրականություն դարձնելու ճանապարհին ամեն ինչ կտային՝ ուժենալու համաձայնագիր անունով թղթեր երկու ուղղությամբ. Աղրթզանի տարածքային ամրագնացան, աղա նաեւ ի բացման, որն բուրգարքթեզանվանում է «Զանգեզուրի կայսեր Արքունիք Հանունացան».

Եւ Աղրեջանի այդ առաջարկի մերժելի համարելու հայտարարությանը Ռուսաստանի ԱԳՆ դաշտնական ներկայացուցիչ Զախարովան մեկ օր առաջ հակադրեց, թե իր երկիրն աջակցում է այդ ֆորմատով խորհրդավական մեխանիզմ ստեղծելու Թուրքիայի եւ Աղրեջանի նախագահների առաջարկին, ու դա համապատասխանում է ԲՈԼՈՐԻ շահերին, ու դեմք է սկսել դրա գործնական ներդրումը: Ում՞ բոլորի, եթե այս առաջարկում բոլոր առումներով անտեսված են լինելու Հայաստանի շահերը, եւ ամեն ինչ հենց կառուցվելու է Հայաստանի շահերի հաշվին: Բայց ուժեղների բաղադրանությունը հենց այս է, որը բոլոր տեսակի անժամարանական բաները կմնան նի: Իրաւունքը ուժի մեջ բերելու համար՝ այս մասին պատճենների շահերին:

ԹԵՒՐԱՆԸ ԿԵԼԻՏԱՐԿԻ՝ ԻՐԱՆ-ԱԴՐԵՖԵԶԱՆ ԽԱՐԱԲԵՐՈՎԾՅՈՒՆԵՐԻ ՌԱԳՄԱՎԱՐՈՎԾՅԱՆ ՎԵՐԱՆԱյՄԱՆ ԻՆԱՐԱՎՈՐՈՎԾՅՈՒՆԸ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

Principles

Իսլամական հեղափոխությունից հետո Իրանում կյանքի կոչված ազգային անվտանգության հայեցակարգի հիմնական բաղադրիչներն են՝ ա) Երկրի տարածային ամբողջականության աղափովումը, բ) Իրանի ռազմականացման աղափովումը, ը) Երկրի կառավագանության պահպանումը:

Ըստ այդմ, առաջին բաղադրիչից եւ լեյլով
Երկրի սարածքային ամբողջականության ու
բաղադրական միասնականության աղափով
մասն ընկալումները Թթիրանի տեսանկյունից
խարսխվում էին դաշտանական կարողությունների
ամրապնդման վրա: Իսկ Իրանի
ռազմաբաղադրական ազդեցության ոլորտում
գտնվող Երկրներու գործընթացները վերահսկելու
Թթիրանի նորատակները հիմնականուա
առնչվում էին իսլամական գաղափարախոսության ու
մասնավորաբետս՝ ժիհազմական՝ ԱՄՆ-ի, Խորաբարի և Սաուդիական

Արաբիայի ազդեցության չեզոքացման հաշվառմանը:

Ինչ վերաբերում է սահմանակից Երկրների հետ հարաբերությունների կառավարմանը, աղյա այդ ուղղությունը դայմանավորված էր աշխարհավարչական ու աշխարհանշակութային գործոններով: Այդ ուղղությամբ, Թթերանը հանրային դիվանագիտության միջոցով եւ իրանական մշակութային գրավչություններն ի ցուց դնելով, փորձում էր ամրապնդել կաղեցը հարեւան Երկրների, իր ժամանակակից իրանական մշակույթի ազդեցությունը կրող ազգաբնակչության հետ:

ԱՐԾՎԻ ԲԱԽՉԻՆՅԱՆ

Այլին Խաչատրյան-Բերգյան-Սյուրմարդ մրցանակակիր Երգչուիի-Երգահանէ, ծնված Բեյրութում, 1978 թվականին։ Ուսանել է Բեյրութի Յորիսի հիմյանց կարժարանում, աղա Տեղափոխվել Կանադա եւ ուսումը շարունակել Մոնրեալի Սուրբ Հակոբ Վարժարանուա։ Վերադառնալով Լիբանան՝ ուսանել է Լիբանանի Հայ ճեմարանում։ Ավարտել է նաև Լիբանանի «Մողեռն» ուսումնարանը, աղա Երկու տարի ուսումը շարունակել է Սեն Ժոզեֆ համալսարանի կինոյի բաժնում։ Այսուհետեւ մեկնել է Փարիզ, ուր հինգ տարի հաճախել է հայկական հինգ երգերի գործնական դասերին, գուգահեռ։ Սուրբոնի համալսարանի կինենատոգրաֆի բաժնում սասցել է «մշակութային միջոցառումների կազմակերպիչ» մասնագիտությունը։ 1996 թ. արժանացել է «Սելին Դյոն» մրցանակին։ Քինգ տարի համերգներով ելույթներ է ունեցել լիբանանահայ դասնակահար Գի Մանուկյանի հետ։ Նրա երաժշտական կարիերան ժողովրդական, ջազային, որի եւ էլեկտրոնիկայի անընդհան զարգացող խճանկար է։ 1997 թ. ձայնագրել է իր առաջին երգը («Համճա») արաբական ջազ ոճով, աղա Տեղափոխվելով Դուբայ՝ աշխատել է իր առաջին՝ «Սիրան» (իմ տունը) ձայնասկավառակի վրա (2008)։ Այն 2009 թ. Հայաստանի ազգային երաժշտական մրցանակաբաշխության ժամանակ արժանացել է «Լավագույն ոռֆ-ալբոմ» մրցանակին։ Այլինը ելույթներ է ունեցել Բեյրութում, Սամրուվում, Բեյրութում, Սուլվայում, Դուբայում, Երևանում, Սամ Գարիբելում, Կայիքոռնիայում եւ Լոնդոնում։ 2015-ին Հայկական միջազգային շոու-թիզնեսի մրցանակաբաշխությանը նրա «Թիբեռնիկ» (Վերնագիր հենց հայերեն է) ալբոմն արժանացել է հայ Սկյուռի լավագույն կին կատարողի համար նախատեսված մրցանակին։

Պոլսահայ «Ակոս» թերթը Այլին Խաչատրյանին անվանել է «Սփյուռքի հզոր ձայն»՝ իսկ ժողովրդական Երգերի յուրահատուկ եւ համարձակ մեկնաբանման եւ բեմում խարիզմատիկ ու զգացմունային հագեցած Անրևյալուքյան համար: 2018-ին Բեռլինի հանդիսատեսք նրան անվանել է «հայ Բյորն»՝ իր համարձակ փորձարարական հորինվածի եւ յուրահատուկ կենդանի կատարման համար: Այժմ Երջուիկին աշխատում է իր երրորդ ալբոմի վրա՝ ճայնագրելով առաջին Երես Երգերը Ռեվլյավիկի «Գրինհաուլց» ստուդիայում, ինչպես նաև համագործակցում Բեռլինում քննակալով արտադրիչ Օլիդրուիկի հետ:

*Մեր հայությունը կայացավ Էլեկտրո-
նակի համակարգության մեջ:*

-Սիրելի Այլին, տա երգիչներ թէ
Դայասանում, թէ Սփյուռքում, կա-
տարում են հայկական հոգեւոր եւ ժո-
ղովրդական երգեր: Ձեր մեկնաբանու-
թյունները բավականին նոր են եւ
թարմ: Ով է դրանք մշակում եւ գործի-
նակառում:

თაყიროს:
- ჩნ აღავტნ ალექს მცენობელი მუსიკოსი და მომღერალი არა მარტინ გურიაშვილი. მას უძრავი სახელი არ არის მარტინ გურიაშვილი. მას უძრავი სახელი არ არის მარტინ გურიაშვილი.

Ապարությունը, միխսիմն ու մասթերինգը, բայց, իհարկե, Սանդղոն ներկա է նույնական եւ մենք երեխով բննարկում ենք մինչեւ երգն ավարտելը: Ստույգայում ժաքարտեալ անցկացնելն այս երկու հրաշայի անձանց հետ՝ իմ կյանքի լավագույն դահերից է: Մենք երկար ժամանակ չենք կարողանում համդիմել համապարակի դաշտառով: Ես նրանց համար եմ կարուտում:

-Ենթադրում եմ, որ հայ երիտասարդ սերունդներն ավելի շատ են սիրում fn եղը, քան ավագները, որոնց կարող են մնադատել fn մէկնարանությունները:

-Կարծում եմ, որ լայնախոն մարդիկ կան բոլոր տարիքային խճերում: Մարդիկ, որոնք սիրում են իմ երաժշտությունը, 10-hg 90 տարեկան են: Բայց ձի՞ս է, որ իմ երաժշտությունը «մեյնսթրիմ» չէ: Ես փորձում եմ ստեղծել այնպիսի երաժշտություն, որն արտահայտում է իմ սեփական զգացմունքներն ու տրամադրությունները, քանի որ գոլցե ես ինքս էլ այնքան «մեյնսթրիմ» հետին:

-Դու միշ բնօւությամբ ես խոսում
ծննդների մասին: Ինչդեռ ես նրանք
ազդել են՝ որպես երաժիշտի, ձեւավոր-
ման մաս:

-Ըստանելիքան կարելու հավաքույթների ժամանակ, բոլոր զարմիկների, մոռափոյների ու հորեղապատճերի հետ, կամ նույնիսկ ընկերների հավաքույթներին, հայրա փակվում էր լոգարանում, ածուկու բանում թիվ եւ աշենի տակ, նոյն էր հինգ տիկինի պարագաների պահպանը:

սեւ զյսակը եւ դրւս գալիս ըստօրինակելով Զարի Զաղլիմին, միւս ձեռնափայտով եւ կարմիր վարդով, որը նա վերջում ընծայում էր մայրիկիս: Բոլորը շատ էին սիրում դա: Դայրու ի բնե զվարձալի էր եւ հումորի մեծ զգացում ուներ: Նա ինձ ծանոթացրեց դասական երաժշտության բոլոր դրսեւրումներին՝ բարոկկոյից մինչև Վերածննդը եւ այլն: Նա դաշնամուր էր նվազում, շատ լավ նկարում, շատ զարգած հումանիստ էր, շատ հետաքրքրված էր հայ լեզվաբանությամբ եւ, իհարկե, սիրահարված էր հայլական ամեն ինչին: Իր վաղ կյանքի գրեթե 20 տարիները նա ապրել էր Ետալիայում, որտեղ ուսանել եւ ի վերջո դարձել էր ամեստեզիոլոգ:

Եթե հայրու նկարիչ Երազող էր, մայրու դրագմատիկ իրավաց էր ու այս ինաւուն կի՞մ: Հայրու այնան արտակենարդն էր, որ քաղումներին կարող էր նաև ակցել իր սեւ կոսյովմի հետ թեմիսի կարմիր կուշկներով, մինչդեռ մայրու այս նրբագեղ տիկին էր, որը Երեխի սնից դուրս չէր գալիս առանց կարմիր շրջներկի: Իսկ ընտանիքը լավ խարսխված էր Բեյրութի հայկական սփյուռքի հաճայնեամ: Մանուկ հասակում ինչում են իրանաւոնց արագումերը:

Այլին Խաչատուրյան. Խակողիալում «Խայ Բյորբի» հետ

Դնում եւ մայրիկիս ձեռքը բռնած՝ լսում
էին Պերողութագի կամ Վազներ...

Դայրու՝ Պողոս Խաչատրյանը եւ
մայր՝ Անահիտ Թերզյանը, ամենահրա-
շակի ծննդներն էին: Եթք տաներեւ տար-

**-Այդ համերգին դու ասացիր, որ ուրախ
ես իմ մասին մասին պատճենի վեհականությանը:**

Եթե այս պատճենը հաջող է՝ առաջին համար կատարված է առաջին աշխարհի պատճենը:

Վայրում: Զնայած ինձն Օրան չկան, ես զգում եմ նրանց ներկայությունն ու աշակեցությունը այն ամենի մեջ, ինչ որ անում եմ: Անեն բայլափոխի լուսն եմ նրանց ձայնը... Ու անչափ կարոտում եմ նրանց... Կարոտում եմ մոռու բարձ եւ երգեցիկ ձայնը, կարոտում եմ հորու հանգիստ եւ հուսադրող ձայնը...

-Լիբանանահայ համայնքը միւս ակտիվ է եղել Երածության ոլորտում: Ում եթ համարում ձեր Երածության ակտիվ է եղել Երածության ոլորտում:

Թյան ուսուցիչները:
-Կոմիտասին ու Սայաթ-Նովային, ինչ
դեռ նաև շատ այլ հայ երաժիշտների, ո-
րոնք մեծապես ոգեշնչող են եղել: Նրանց
մասամբ լսում էին մեր տաճ: Եվ, հ-
հարկե, լինելով դասական երաժշտու-
թյան սիրահար, Արամ Խաչատրյանը միշտ
եղել է ուղեցույց: Եվ ես հավատում եմ, որ
չկա մի լիբանանահայ, որին չհուզի
Բարսեղ Կանաչյանի «Օռորը»: Բայց ա-
մենամեծ ոգեշնչումը եղել է դասնամու-
րի իմ ֆամիլիական ուսուցիչ Սեւան Կար-
ճյան Շահարանանը՝ որին ենք սկսել ուսու-

ასა წარმატებას, ის რა სრულ სფეროს
თავისამისი:

-2015-ին դու ելույթ ես ունեցել Ստամ-
բրովի Կոնգრեսի կենտրոնում՝ մաս կազ-
մելով Դայոց ցեղասպանության 100-
ամյակին Նվիրված «In Memoriam» հա-
մերգին: Սա ինչ-որ ֆանտասիկ բան էր,
թվում Դայոց ցեղասպանության ոգե-
կոչումը Թուրքիայում, մի թուրքական
վայրում: Ինչ հիշողություններ ունես-
ալ համերօն:

-ՏԵՇ Ասված: Դա երթեւ իմ ունեցած լավագոյն փորձառություններից էր Բայց, իհարկե, մի ժիշ սարսափելի էր կարծում եմ, որ ես միակ կատարողն էի այդ գիշեր, որը բենում, Սամքովի հանդիսատեսի առաջ բացահայտուեն խոսեց Տերևասպանության նախին: Զակազանց մեծ զգացողություն էր եղույր ունենալ իմ շահեկանության երկար որոշիչ անդամությունը:

Ժամանակ ստիլված լիցեն Երկիր Եւ հազիվ ազատվեցին ցեղաստանությունից: Բեմ բարձրանալու ու Երգելու ահավոր էր նաև այն դաշտառով, որ դա ին ժողովրդի տառապանների հսկայական ծանաչումն էր, թեև, իհարկե, ոչ դաշտնական, բայց, այնուամենայնիվ, ճանաչումն էր ին Երաժիշտ գործընկերների Եւ հանդիսատեսի կողմից. դա ստիլեց ինձ անսահման հիմնայի զգալ: Մենի կատարեցին «Տե՛ Ողորմեա» երգի էլեկտրո-ռոֆ տարբեակը՝ նայելով հայ առաջելական ժահանայի աշխիրն, Եւ այս երգից հետո 3000 հոգու բուռն ծափահարություններին արժանանալու օաս հուլաջ էր: Յավիք, Օսման Թավալան, որը կազմակերպել էր այդ միջոցառումը՝ նոյաստելու հաճար Թուրիքի տարբե էրնիկ Եւ կրնական

համայնքների միջուկ փոխազդքանմանը եւ համեռաշխատթյանը, այժմ Թուրքիայի բազմաթիվ խաղանաւրկյալներից մեկն է: Վստահ չեմ, որ այսօր Թուրքիայում այդ տեսակի միջոցառումները կհանդիպման:

-Այդ համերգին դու ասացիր, որ ուրախ ես լինել մի երկրում, որտեղից ո՞ւ նախնի-ներն են: Կոնկրետ որտեղից: Չա՞ են ըն-ասնելան տասմուռուններն:

Սայրական դապս՝ Բաղդասար Թեր-
զյանը, Աղանայից էր: Տեղասպանությու-
նից հետո նա իր կրտսեր եղբոր հետ հայսն-
վել է Երևաղեմի Շահսպորնի որբան-
ցում և երկուսն էլ հետաքայում տեղա-
փոխվեցին Քեյրուք, որտեղ հանդիմել է
աշխիկ՝ Փերուզին, նոյսմես ծագու-
մով Աղանայից: Բաղդասարը հոգ էր տա-
նում փոքր եղբորը, եւ նրան մինչեւ կյան-
ի վերջ մնացին միասին եւ մտերիմ: Թեր-
զյան ընտանիքը առ մտերիմ է մինյանց
հետ, նրան մեզ սպառեցրին սիրել եւ հար-
գել իրաւ: Մնացած վերապրած եղբայր-
ները հայսնվել են Արգենտինայում,
Ֆրանսիայում եւ Յապատամանում:

-Ի՞նչ կասես Հայաստանում ունեցած ին համերգի մասին:

-2012 թվականին Երեւանում մինչ ակուսիկ համերգ ունեցա Շաֆֆի Վարդանյանի հետ, որն ամերիկահայ հրաւալի երաժիշտ է: Դա հիմնայի փորձառություն է: Առաջին ինք բախս չի վիճակվել Հայաստանում տարած համերգության:

Պիլիջա՞ն...

Ահա՞ մի բաղադր, թնակավայր, որի անոնքը առօրյա կյանքում, գրականության մեջ ու կինոյում միշտ երանությամբ է դիմում, հիշում: Դիմ ու նոր կարոտով նրան նորից հաճդիմելու ժանապարհին աշխարհական մի կերպ դրւու գալ Սեւանի պատրիարք հայոց ու քառել ալոյան կանաչ հազար լեռնանցք կիսող ժանապարհը, որը եթզ կտանի դեմի Սովետի հյուրած, Թույարյանի կառուցած քունել: Մինչ այդ՝ մի՛ թեվիր աջ դեմի Սեմյոնովկա, որի գրավչությունը հիմնա նվազել է 200 տարի առաջ այստեղ թնակություն հաստատած նոլոկանների հեռացումով, նրանի գմացել են Ոռևաստան, Կրասնոդար, մեզ զրկելով, ինչդեռ նրանց մասին ժամանակին ասում էր Միկա Բաղրամյանը՝ «Դայաստանին Ասծոն Տված առատաձեռն ընծայից»: Բամ էլ, այդդիսով, այնտեղ վերեւում պրողոնես լո՞ր, թէ՞ ուր ոյրան:

Չարունակիր ճանապարհու մնիր 2,6 կիլոմետրանոց՝ շամ վաս լուսավորված և ավելի վաս օդափոխվող թունելը, որը առաջարկահարելու ժամանակում կիրակացությունը եղից դրւու դորոք կաց մուգ գանազ անտառաշխարհով՝ դայձառ առեւու ողոված: Արջեւում նորից ոլորան ներ են, բայց ընդամենը 6 հաս, որն ոցից նեկի վրա մի տարինո՞ւ մարդ ձեռնով ենք կիսակացնի, որ սիզարես է խնդրում: Ուշաբություն մի՛ դարձու, գգույց, այստեղ 180 ասիծան թերթյամբ ոլորան է, դեռ մի բանի ոլորան էլ կա, որն ոցից վերջինին, ռեսորանահյուրանոցային «Դաշտարձին» համալիրին չհասած, բարակեր բազեն հսկում է ճանապարհը: Ավանդական 3 անգամ չչակով ողջույն աւալով նրան՝ դանդաղ իջր աջ ու զնաւոաջ, մի՛ նայիր ձախ, որտեղից մի նեղ ճանապարհ ենք կտանի Կոմրոգիսուների ստեղծագործական տուն, իսկ մի փոքր աջ՝ դեմի «Լեռնային Հայաստան» հյուրանոց, որը սովետների ժամանակ հռչակված էր երկրով մեկ: Չարունակիր ընթացքի դեմի ցած. այստեղ օդը փոխված է արդեն, ավելի մեղմ, հովասուն ու թեթել: Դու գտնվում են Աղստեկի նեղ հովտում, որտեղ ժամանակին, մոտ 200 տարի առաջ, տեղաբնիկ հայերը անձնազն օգնել են Գրիգորյանովի զորին: Դիմակարդաստան է այս հովիտը, եղերված կղմինդրե տանիքներով, փայտ ասեղնագործ դաշտագամբներով, մետայա զարդարուն ինքը ու օրհորդաներ ու մետղու աշանձնաւուներով:

Արդեն հասնում ենք, արդեն մտել ենք աշախ: Դիմացը դարձվող դատկերը մի իշխ հուսախարեցնող է, նեղազառական խառնիճաղանջ՝ բուտկաներ, խառնութեր, արագ սննդի կետեր ու սախիներ՝ ուղեւոր որսացող վարորդներով: Մասն ոչ հրապարակի անուն կարելի է այլ, ոչ էլ կենտրոնի, այլ՝ ճանապարհին հանգույցի, որտեղից դեմի ազ ու վերեւ գնացող ճանապարհը կանոնի ենթարկեն դատավայրես հրապարակ հանապահող մի վայր, որն այդ դատվին արժանացել է բաղադրեարանի ժենի, ոսիփ կանատան, թերեւ նաեւ սուլերմարկետի վերածված նախկին ունիվերնագի առաջայության, մեկ էլ՝ «Թումոն» կենտրոն ունենալու դատարությունը: Բազմաթիվին բայց բաղադր չունի հնարավորություն բոլորակածել սովորական հրապարակ ունենալու: Եթեաւ ենց այսին է ուստի:

Անսամբլութեան համար կազմ էլ կա է:
Հանաղարհային հանգույցից հյուսիս
ճագվում է միջազգային մայրուղին՝ դեպի
Չուեան, Նոյեմբերյան ու Վրաստան: Դե-
պի ձախ՝ միանգամից երեք ճանաղարհ
բացվում, որոնցից երկուսը՝ Ազստեկ
ճախսափնյակը եւ աջափնյակը, սկսվում
են գրեթե միշտ անջուր արհեստական
ջրով, որտեղ բարակեց երկու կարառ թե-
տոնին վրա կարմիր տոնիկներով կանգ-
նած՝ չգիտեն ինչ անեն: Յաջորդը Գոր-
գու հարուստ է որ անեան այնուն են:

A black and white landscape photograph showing a wide valley. In the center-right, a small town or village is nestled among trees, with a prominent church tower rising above the buildings. The valley slopes down towards a body of water in the distance. The foreground is filled with dark, dense foliage and branches from trees in the immediate foreground.

Այս ճանաղարհը ուղիղ շարունակելու դեմքում 30 րոդեից թեզ կհասցնի Վանաձոր, իսկ դեռի աջ եւ վերեւ՝ Շամախյան թաղամաս, արդեն 2-րդ հարկում:

ღաղաքի այս՝ ներեմի մասերում է ապրում դիլիջանցիների մեծամասնությունը, ուրաքանչակառույց մի քանի ժամանակներից ի վեց առաջ բան չի փոխվել այստեղ: 40-50 տեղանոց մի երկու հյուրանոց, մի քանի ռեսուրան, մի 2-3 սուլութեարկես, գիշերային ժամանցի մեկ «տունի», որտեղ երեխն կարելի է լսավ ջազ լսել «Դիլիջանի» կատարմամբ, եւ մի քանի դեղատուն: Համենայնդեմու, ինչ էլ որ այստեղ բարեկարգ է ճանաչված:

նոր բան տեսնել, իիչ բացառությամբ դրանի տեղաբնակների նախաձեռնությունը չեն: Դիլիջանցին նախաձեռնող չէ: Գիշերային երուզե՞ն չկա այս բաղադրում, թատերական ու համերգային երեկոները հազվադեմ են, նմանապես՝ գիշերային զվարճանքները: Մարդկանց մեծ մասը երեկոյան համգիս ասելով հասկանում է հեռատեսիլի դիմաց նստելը Շուտ են մում ու շուտ զարթում, որության մասնաւորում՝ այլորականչի հետ:

Իմ մուսավոր հաշվարկով՝ Հայաստանում, չհաշված Երեւանը եւ Աղետի գոտին, ոչ մի ուրիշ քնակավայրի համար չի եղել այրիան ներդրում, որքան Դիլիջանում. Ըստ 1 մլրդ դրամ եւ ավելի: Բայց ո՞ւր են զնացել այդ ներդրումները: Զհաշված Մեմ Սիմոնյանի «Թումո» կենտրոնը, որը գտնվում է, ինչպես ասացի, աղաքարի կենտրոնում, մյուս ներդրումները բարձրացել են վեր, բաղադրի՝ այստես կոչված 2-րդ հարկ, որը գլուխների վրա:

Արագին Աերդրողը եղել է Կենտրոնական բանկը, որը Շամախյան թաղամասի բարձունքներին կառուցել է, իսավական նախագծով, Երկու ավան՝ հրաշաբառանձնաբաներով, խաղավայրերով ու ծառասաններով, ինչպես նաև գերադիական կոնֆերանսի կենտրոն, որի նմանը Երեւանում էլ չկա: Երկրորդ Աերդրողը, հանդիդակաց բլրի վրա, եղել է Ուլիբեն Վարդանյանն իր միջազգային համալսարանով, ուսանողական կեցավայրով, սպորտային համալիրով: Շամախյանում է նաև, դաշտավայր բարձունքում «Այր» կրթահամալիրը, որը դաշտավայրում է տախի բաղամասի Երեխաներին, փոխելով առրական ու միջնակարգ կուրսական համալսարանի գործությունը:

Կրթության ողջ մեջութքը բաղադրում:
Դժբախտաբար չի ստեղծվել բաղադրային համաձայնված. 2-րդ հարկի մարդկային բարեկարգության համապատասխան աշխատանքները կազմում են առաջնահարցերի մասին աշխատանքները:

ուրույն նիստովացով։ Վերեկնաներն աղբում են հովելիների դես, նոյնիսկ խուսափելով իրենց մեծ զնումները տեղի տուժեմարկենթից կատարել։ Այսպես կոչված՝ «էլիսորիա» է ստեղծվել՝ սարանջաս աղբուստով եւ աղբելակերպով։ Ներենում բնիկ դիլջանցին՝ իր առօրյա հիգանեռով, իսկ վերևում...

Ես դեմ եմ ոմանց կարծիքին, թե Դիլի-
ջանուար Անդրդրումներն ուղղված դեմք է լի-
նեին արդյունաբերությանը, հաևկանու-
թեսիլ, ինչուս եղել է սովետական ժա-
մանակ, ինչուսին եղել է «Խմորվու»
ՏՐԱՆԳԻՒՍՈՒՆԵՐ գործարանը: Դիլիջանուա-
րացի հանաբային հրաշալի ջրից, որից կա-
րող են օգտվել թուրքի եւ ուկոնների տու-
բերկովոզով եւ սամոնսա-ապիքային հի-
վանդություններով տառաղղոնները, որը
սակայն չի արդյունահանվեմ հարկ ե-
ղած ճեւով, ուրիշ մեծ արդյունաբերու-
թյուն դեմք չէ: Այս բաղադրի գրավչությունը
իր բնությունն է, անտառները, դիրք՝ որ-
դեմ դեմի ճարտարակետական-դաշտա-
կան հոււարձաններ տանող ճանաղարհ-
ների հանգույց, դեմի բնության հրաշա-
լիքներ, որտեղ անտառը բն առաջ կրացի իր
բոլոր գաղտնիքները: Այս բաղադրի գրա-
սաւության, հանգսի, զվարությունն-
երի գլխավոր կենուրն դեմք է լինի Հա-
յաստանի, եւ ոչ միայն անառաջին եղա-
նակին: Առաջ ձյունը, միաժամանակ ա-
րեւու օրերի առատությունը, ուկեկանի
առունը, հուլորի գարունը, տարվա բոլոր

Եղանակներին այդ բաղադրն ու ցջաղացը դարձնում են անկրկնելի վայելիք հանգստի, բուժնան, առողջության անրադիման իդեալական վայր:

Յշուրդնկալման ինաստով կարեւոր են անաւու տեղացիների խաղաղ, հանգիստ բնավորությունը, բարյացականությունը։ Տափլուցիներն ընթիանության մեջ, ի սարքություն Արարածյան դաշտի մեջ ժողովրդի ուժեւու մեջու ունենալու մեջ է:

րավուն, բաց դեմք, ավելի ժեկին խփող
մազեր, Երեմն կապոյս, հաճախ խած
աշեր: Խաղաղ կյանին սովոր՝ անօչառ
մարդիկ են, եւ բոլոր ֆլեշիների դեմ՝
անվլրդով, ներին աղահովության դրու-
մով: Նրանց դակասում է նախաձեռնու-
ղական ոգին: Ահա թե ինչու Դիլջա-
նում ու նրա շուրջը ներդրմերը ընդ-
հանրապես «դրտցիներ» են. նոյնիսկ
սիրիահայերն են հասել այնտեղ՝ դեռի
իշեւան ճանապարհին «Հալեպ» ու
«Ջեսամ» ռեսուրսները հիմնել «Գե-
տասի» համալիրին մոտիկ:

Թաղարում կան, բացի ամռանը հովեկներին վարձով տրվող բնակարաններից, 2 կամ 3 հյուրանոց՝ առավելագույնը 50 տեղանոց: Կան 2-3 կարգին ռեստրամետ, այդ թվում՝ «Դոլմանան», եւ արագ սննդի բավականաչափ կետեր: Դրանք բոլորը, կամ գրեթե բոլորը՝ ոչ տեղացիների ներդրմանը: Դիլիջանցին սպորտարար ընդունում է այն, ինչը ճատուցվում է իրեն: Զի համաձայվում եւ չի էլ հակարգվում: Դանդաղախոս է, Տավուշ-Լոռի խառը խոսվածիվ, իմբնարավ հայացիով: Մեծ գործերի ձգում չունեն դիլիջանցին, բավարարված իրենց ունեցածով, չեն սիրում բողոքել, համակերպվող են: Ահա թե ինչու երկար տարիներ ընթեցին ու վերընթեցին իրենց նախկին բաղադրյալներին, հակառակ վերջինի վաս, առա վաս աշխատանքին: Իսկ «հեղափոխությունից» հետո չառարկեցին իրենց դարտադրված մի նկողլականի, ավելի շուրջ՝ Նիկոլի եղբար ընկերնքը, որը անձնական թերիկում «սեր» բարի դիմաց գտել է՝ «արու»: Լավ է, որ «որճ» չի գրել, ասում են դիլիջանցին ու խնդրում, մինչ ուրիշներ որդես «միսիթարություն» ավելացնում են՝ լավ է, որ մեր բաղադրյալները կին չին, թե չէ կգրել՝ եզ... Թաղադրյալներին հենց էդմես էլ կոչում են՝ «Արու»... Բայց երբ հարց ես ասլիս, թե ինչու ընթեցին ու վերընթեցին ինչուն նախկինին, այսուես էլ ներկա բաղադրյալներին, դիլիջանցին անվերդութափ են ասլիս ուստեղը, այսինքն՝ ինչ

բազ. առ օպերա հետաւոր, այսինքն լուշ
կլիմինի որ, Տղա է, Ելի, բալթամ մի բան կա-
նի:

Մինչդեռ Դիլջանը, որը Սովետի ժամանակ առողջարանային կենտրոն էր համարվում իր մեջմ, հովասուն եւ զովասուն կիմայի, նատրիումային հեմփով սառը օրի, տուբերկուլյոզով եւ աղեստամուսային հիվանդություններով տառապողների բուժման համար, շատ հարմար է ներին եւ արտաքին տուիզմի նայրախաղավար դառնալու համար: Բացի իր ունեցած բնական գրավչություններից, մանավանդ հրաշալի բնություննից, այն դեմք է հար դառնա հյուսիս-արեւելյան Հայաստանի եւ, նովինիսկ, բովանդակ Անդրկովկասի համար: Դրանքի կիմա, բուժիչ ջուր, բարեսիր բնակչություն, ու մանավանդ աճիխուարինելի դիրք տուրիստական երթուղիների համար: Այստեղից դեմք Մակարավանի ընդամենը 61 կմ է, դեմք Գուշական եւ Աղավնավանի ընդամենը 30-35 կմ, իսկ Պարզ լիճն ու Յաղարձինը գտնելու կողած են բաղադրի: Դիլջանը առողջարանային բաղադրի Վասհորեն կարող է վերածվել գրոսաշ-ջության, սպորտի, հանգսի, զվարությունների կենտրոն: Եթե նոր ներդրումներ կատարվեն, եթե, մանավանդ, գրագետ, ձեռներեց, տեսլական ունեցող դեկավարությամբ օժտվի:

ԲՈՒՐՉՈՒ ԿԱՐԱԿԱՍ

Կանանց շարժումը Թուրքիայում

Նախ եւ կին եմ, հետո լրագրող, մի երկրում, որտեղ առօյց կյանքում անընդհատ բաղաբական ճնշում է գործադրվում, դժվարացնում է ազատ շարժվել: Ես «Փեմինիստ լրագրող» եմ եւ լրագրությանը նպաստ եմ Փեմինիստական ժեսանկունից: Թուրքիայում կանանց իրավունքները անընդհատ ուսմահարվում են եւ օր չի լինում, որ մի կին չսղանվի, այդ իսկ դաշտառով ես Փեմինիստական ժեսանկունից եմ հարցերին նպաստ: Կային ժողովրդական որոշ կանաց խմբեր, որոնք «Զարգացում եւ Արդարություն» տոսայիսար կուսակցության կողմից դիմակավորվում էին որոշ թեսանկուներ: Սա դաշտահական չէ: Էրդողանի կուսակցությունը 2011 թվականին, երբ Էրդողանը վարչական էր ու դաշտավ նախագահ, վերացրեց «Կանանց հարցերի նախարարությունը», եւ դրան փոխարինեց «Հասարակական հարցերի ու ընտանիքների բաղաբականության նախարարությունը»: Այդ ժամանակ Էրդողանը այսպիս արտահայտվեց՝ «Մենք դադարանողական դեմոկրատիկ մի կուսակցություն ենք: Մեզ համար ընտանիքն է կարեւոր»: Միայնետությունները շատ ընդհանուր կետեր ունեն, ամենազիստավորը՝ դայլարի ընորհիվ երկար տարիների մարդկային ձեռքբերումների ոչնչացումն է: Սակայն կանայք Թուրքիայում միշտ դատարան են յուրաքանչյուր հարձակումի դիմաց հակարիչակցիա ցուցաբերել: Անցյալ տասնամյակում ականատեսն ենք եղել կանաց կազմակերպված ու հուսադրության արժմանը, որը դայլարում է կանանց իրավունքը ուսմահարման ուղղությամբ Թուրքիայում:

«Զարգացում եւ Արդարություն» կուսակցության իշխանությունը աշխատում է ըստ Երդողանի համոզմությունների: Թուրքիայի դեսական խայբականությունը կանանց դիտում է միայն ընտա-

Եթի սահմաններում եւ ոչ թէ որդես մի անհաւ միավորի: Պետությունը ղաքարաւս է կանանց զոհաբերել իրեւ թէ ընտանիքների բայցաման դեմ ղայքարում: Թուրքայում նոր սկսել են կանանց դեմ բռնությունը օրակարգ դաշների:

Պահմանողական կրօնական մի իշխանության հաճար, որը ընտանիքը գերադասում է ամեն ինչցը եւ հաստառում է սեռական խորականությունը, այսու է սահմանում ընտանիքը, որ հայրը ընտանիքի զիսավոր դերակատարն է ու ամեն ինչ նրա հսկողության ներքին դեմք է լինի, մինչդեռ մայրը միայն ընտանիքի սահմաններում դեմք է շարժվի: Ըստ այս ստության, կանայք դարձադրաբար հիմնականում դեմք է տան մեջ ապրեն ու կատարեն իրենց ավանդական դերը Եւ բռնության հանդեմ լրեն: Կանանց խորհուրդ է տրվում, որ տղամարդկանց բռնության դեմքում իրենց ամուսիններից չքողովեն: Նոյն խորհուրդներն են տալիս մետական կրօնական եւ ոնտանեական

Խորհրդավական կենտրոնները

Կանանց նկատմամբ բռնության զարգումը չի առաջացել միայն կրնական հարցերի դեկավարության կենրությունների ակտիվացման հետևանքով, այլև դատական ճարմիններն էլ անտարբեր ու աշխարհող են անում կանանց դեմ բռնությունը: Թուրքիայում կանայի դայլարում են ողջ եւ առողջ մնալու համար: Պետությունը խրախուսում է կանանց ունենալ առնվազն երեք երեխա: Թուրքիայի կանայի ցանկանում են իրենց կյանքի դեկը իրենց ձեռքում լինի եւ դայլարում են դրա համար: Կանայի ասիժանարա տնտեսական ու հասարակական առումով հզորանում են եւ դիմարդում են տեսության բաղաբանությանը: Թուրքիայում հաստավել են կանանց բռնության դեմ օրենքներ, սակայն իշխանությունը երբեք դրանք չի գործադրում: Թուրքիան հովհանում դրւության էկամ կանանց դեմ բռնության միջազգային կոնվենցիայից: Նույն երեսությունը տեսի է ունենալ արհես-

Տական վիժնան կաղակցությամբ, օրենքով կինը ազատ է ցանկության դեղում արհեստական վիժում իրականացնել, սակայն իշխանությունը Երրորդի դեկապարությամբ ամեն կերպ դայլարում է դրա դեմ: Արհեստական վիժումը օրինական մի իրավունք է Թուրքիայում, սակայն չես գտնի մի հիվանդանոց, որը օրինական ձեւով դա իրականացնի:

Թուրքիան դրւու է գալիս կանանց դեմ
բռնության դայմանագից, նրանց հա-
մար կարծես ոչ մի կարեւորություն չունի
թե ծննդաբերության ժամանակ կանայք
հնարավոր է մահանան եւ կարծես
միայն Երեխայի ծնունդն է կարեւոր, կա-
նանց դիտում են որպես Երկրորդ կարգի
բաղաբացիներ: Իշխող կուսակցությունը
մերժում է տղամարդկանց ու կանանց
հավասարությունը, այդ իսկ դատարկվ
նոյասում է կանանց բռնության ավե-
լացմանը Երկրում: Բռնություն կատարող
անձինն խուափում են դաժամիջոց-
ներից եւ օրենքով չեն հետաղնդպում, որը
դատար է դառնում բռնությունների բա-
նակի ավելացմանը:

Չնայած հշանանության ճնշումներին, կանայք երբեք չեն հրաժարվել փողոցային գուցերից: Կանայք 2020 թվականի, Մարտի 8-ին, կազմակերպեցին ցուցեր եւ երերեք հետ չեն մնացել իրենց դայքարից ու դիմադրել են դետության խաղաքականությանը: Նրանք բողոքում էին նաեւ ճարդու առջնական կյանքի իրավունքները բաղադրականացնելու դեմ: Թուրքիայի կանայք աշխատում են իրենց բողոքի ձայնը հասցնել աշխարհին: Կանայք ու հակադեմական կազմակերպությունները աշխատում են առաջարկելու մասին պատճենական առաջարկելու մասին պատճենական առաջարկելու մասին:

Թարգմանությունը՝ Հայ Զախ Փորումի

Պրահա. ՕՐԵՐ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԱՄԱՍ-ԳԻՒՐ. Հոկտեմբերի 29-ին չեխական նա-մուլով հրադարակել է Չեխիայի նախա-գահ Միլոշ Զեմանի հրամանագիրը, որի համաձայն Հոկտեմբերի 28-ի Չեխոսլո-վակիայի անկախության 103-րդ ամյա-կի կատակցությամբ դարձեատված 29 հայտնի դեմքերի շարժում է նաեւ մեր ան-վանի հայրենակից, «Սարենկա» մի-ջազգային ընկերության նախագահ Գեւորգ Ավետիսյանը: Չեխիայի նախա-գահի հրամանագրով հանրադետության բարձրագույն դարձեւմեր են ընորհվել գիտության, մշակույթի, քիմիայի, սուր-ժի, ռազմական ու առողջապահության ոլորտի մոտ երեք տասնյակ հայտնի գործիչ-ների: Սակայն նախագահ Զեմանի հի-վանդության դաշտառով, դարձեատ-ման հանդիսավոր արարողությունը հոկ-տեմբերի 28-ից սեղափոխվել է 2022 ունկանի երեսին:

Անանում է նման դարձելիք: Զեխոսը վակակայի դատմության մեջ, իհարկե եղել են հայեր, որոնք Երկրորդ աշխարհամարտից հետո դարձեաւորվել են տարբեր մեղալներով, սակայն դետական բարձրագույնից պատճենած է մասն Փառ

Դալովան կամ նախկին ղատօնամավոր դերասան եւ Գեյսովովակիայի առաջին հիերերազնաց Վկաղիմիր Ռեմեկը, որն արժանացել են Սովորակ Առյուծի հետ ասեհետքի պահապահներ:

Ենոք Ալեքսանդր Պավլովիչը:

Զեխիայի բարձրագույն մեղալով նշանակալի ձեռքբերում է նաեւ չեխահյության համար, ինչը վկայում է, որ չեխահյերը վայելուն են երկրի բարձրագույն դեկավարության հարգանքով եւ զնահատվում են ըստ արժանվույն։ Գեւորգ Ավետիսյանն իր ակցիվ մասնակցությամբ աշքի է ընկել նաեւ համայնքային կյանքում՝ աջակցելով բազմաթիվ հայանդաս նախագծերի։ Դայ ձեռնարկատերը բանից ճանաչվել է ոչ միայն Սուրավուտելեզյան Երկրամասի, այլև Զեխիայի Տարվա Լավագույն գոր-

ՕՐԵՐ ԵՎ ՐՈՊԱԿԱՆ ԱՍՏԱԳԻՐ

Հայաստանյան առօրյան գիտական համընթաց անգամ սիրողական մակարդակով վելութելիս ու զմահատելիս տպավորություն է ստեղծվում, որ մեր խնդիրների համար հիմնականում ինչ-որ կառույցներ, ուժեր եւ անգամ դեռևս անցոր են: Այսկերտ կազմավորվում է մի միջավայր, որտեղ հնարավոր չէ արագ ու ցանկալի լուծումն գտնել, մեր մարդկանց առօրյան բարեփոխել, ռազմավարության հարցերը կանոնակարգել, հոյսու նույնականացնելու ուրվագծել: Այստեղ չեն օգնում անգամ Հ1-ով հեռարձակվող գումարեղ դատումները, որոնցից խելացի անասնագործերին վերջերս ավելացակ խելացի գուլացնեստություն հաղորդաւարը, որի անվանումը հուսամբ երթեւ կամացաւասիսմի հրչակված նորագույն: Հայաստանարանակներին մեր առօրյայից մասսամբ իսկ շեղեւր նորագույն համար է օգտագործվում մեզ թշնամի դեռևս անցում գտնանասա-սնտեսական վիճակի վերաբերյալ ահագնացող լրացրությունը, իշխանությունների էլ կոռուպցիայում ընդգրկվածությունը: Այսկերտ մեր մարդկանց մոտ փորձ է արկում տարածադրության ստեղծել, որ ուր ուր է նրանց մոտ անհաղթահարելի խնդիրներ կատարվեն: Ավաղ, մորագետ եմ համրամատ «օս

Հիշեցնում ենք, որ ըստ Վարչական իրավախախռությունների վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրի 1893-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ ցուցանակը եւ գովազդը ոչ հայերեն ձեռագործ առաջացնում է տուապություն:

ქათა სიახლეა: სამრეკლო სამარტინი და სამარტინო ტენის გადამზადება და მის განვითარება უკავშირო და უძლიერ გარე მომავალი იყო. სამარტინი და სამარტინო ტენის გადამზადება და მის განვითარება უკავშირო და უძლიერ გარე მომავალი იყო.

Զաղաքի կենտրոնում մեկը մյուսին հերթ չսալով ու չզիշելով բացվում են տարեր խանութներ՝ ամեն մեկն իր մեջ ու փոփոք, գույնզգույն, գրեթե ամենուր փակցված գովազդային պահանջներուն:

Կահասապետով։
Անցկացնելով մննիքորինգ ՀՅ գովազդի մասին օրենսդրության դահլիճանման եւ այցելելով Երևան բաղադրիչ Մաշտոց, Ամիրյան, Արքայան, Դանրապետություն, Նալբանդյան ու Տիգրան Մեծ փողոցներ՝ արձանագրել են հետևյալ համարմներ։

Վկա է, որ հայերես գովազդը դատ է լինի օտար լեզվով շարադրանից առաջ՝ կամ առջեւից վերևուից ներեւ, կամ ձախից աջ գորոթյամբ։ Գովազդի օտարալեզու շարադրանին իր դատկերային, գումային կամ լուսային լուծումներով դեմք է չգերազանցի հայերենի շարադրանի։

Յանկանում են լավ քան անել,
ստացվում է՝ ինչողես միշտ

Դոլար հարաբերակցության
դայնաներում նու 15.5 մլրդ
դոլար է կազմում, ներկայիս
հարկման դարագայում լավա-
տեսության մեջ դաշտ չի դա-
րձնակում. Կարելի է գոտիները
շարունակել ամրացված դա-
հել, հաշվել հերթական թան-
կացուների ու այլեւայլ խնդիր-
ներ ծառանան են:

Այսինքն՝ Ժամանակակից է-

Ղազա Շամասպավոր կ-
Ելեկտրական լամպերի տեղական
արտադրության կազմակերպ-
ման հարցի գրեթե անհնարինու-
թյան առօննությունը։ Ոչ հեռավոր տա-
րիներին Երևանում ննան ար-
տադրական հզորություն կար, ո-
րի թողարկած էլեկտրական լամ-
պերը միջինավոր բանակմեռով
արտահանվում էին։ Դիմա էլ եր-
բեմնի գործարանի հսկա ար-
տադրամասերը կանգուն են,
սակայն անուոնչ ու դատարկ,
դրանք շահագործած որակայա-
մասնագետներն էլ տանը նստած
կամ ճամանագիտությունները
ժամանակավորապես փոխած։
Էլեկտրալամպը որդես արտադրանք մեծ նյութածախս չունի,
հազիկ մի բանի գրամներ դա-
հանջող նյութերից է բաղկա-
ցած։ Ամեն անգամ խոսելով
հայաստանյան գիտական ներու-
ժից, դարձ չէ, թե ինչու, ասենք
ո՞՛՛ ներդրումների խթանման դե-
տական մարմինը չի գրադպուտ
սույն հարցով։ Տարածն ու շ-
նություններ կան ու կանգուն

Են, արտադրանի ղահանջարկը
մշամբես կա, արտահանումն էր
Բայ ու ծավալի առումներով
նյասավոր է:

Ortr առաջ նոված կառույցի լիորեն ՀՀ սնտեսության վիճակը

նոնիկայի նախարարը Հ-1-ին սված հարցազրույշի ընթացքում մի նկատառում արեց, ըստ որի եւ ըստ իրեն ՀՀ-ից արտահանվողը հիմնականում մեկ գրավչություն է ունենում՝ էժան գինը։ Դե, դարն նախարար, այնոին էլեկտրական լամպեր արտադրեմ, որ որակը երաշխավորելով սղառողների վստահությանն արժանանաֆ, գինն էլ՝ ըստ արժանվույն։ Նախարարը սվյալ հարցազրույցում հիշեց արիներ առաջպա մի փաստ, ըստ որի ՀՀ-ում երիշենա արտարվում էր Հնդկաստանից ներմուծված գոմետի մսից։ Այն ինչ-ինչ հանգամանեների արդյունքում կանխվեց, միայն դարձ չէ, թե հիմա՞ ինչ մսից թե ինչից է դատարաւում հայաստանյան արտադրության երիշենան ու մասներները։ Դրանք հաճախ են «Կես գին» ակցիաների ժեսունվ սղառողներին առաջարկվում, մեր ճարդկանց ասած՝ ջրի գնով, սակայն որեւէ ոգեւորություն չեն առաջացնում։ Այստեղ առավել բան տարօրինակ է, որ երկրու անասնատեսակների գլխաբանակների կրոնկ նվազման դայնաններում էաբես ա-

հաստավում է նաեւ հայրենական արտադրության արտադրանքի գովազդի գրեթե բացակայությամբ թերեւ վերամշակողների մի բանի դահնուների ու հյութերի։ Ոլորտի դատասխանառուները բարեփոխնամ իրայի նախանաւաններ են ակնկալում հայկական սկիզբանից, դարգաղես չնկատելով կամ չնկատելու տալով, որ հենց միայն հայաստանյան բանկերում մեր համեմերացիների մի մասը մինչեւ 10 միլիարդ դրամի մոտեցնող ավանդներ ունեն, դատրաս՝ ներդնելու հուսալի ծրագրերում։ Այստեղ մեր հայուր հազարավոր բաղադրիչները բարեխսնորեն հարկեր ու տուրեր մուտքելով դետական բյուջե են կազմավորում, որն այս օրերին բնարկվում է ՀՀ ազգային ժողովում։ Թե ինչ ընթաց կսահան ևնեսնական գործընթացները 2022-ին, կարենի կտեսնեն։ Դուսամ, որ չի սացվի հանրահայս ասացվածի դես, երբ ցանկություն է լինում լավ բան անել, սակայն սացվում է ինչուն միշտ։

THE JOURNAL OF CLIMATE, VOL. 19, 2006

Օսւրալեզու գովազդներ

2019 թվականին Հայոց դաւազմանության Լեզվի կոմիտեն կրչ է հղել մետական կառավարման եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ձեռնարկությունների, հիմնարկների եւ կազմակերպությունների ղեկավարներին՝ հրամարակային գրվածքները հայերեն ծեսավորելու վերաբերյալ, որտեղ ներկայացվում է կոմիտեի անհանգստությունը ցուցանակների ու գովազդային վահանակների օտարալեզու ճեւավորման մասին։ Կոչում գրված է հետևյալը «Հայերն ունեն այն բյուր կարծիքը, թե այս ոլորտում հարցեր լուծելու հրավասությունն ու դարտականությունը վերապահված է բացառապես Լեզվի կոմիտեին, այնինչ ըստ նույնածակած օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ դետական լեզվաբաղադականությունը հրականացնում են նաև դետական կառավարման եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինները։

Նկատի ունենալով այս ամենը
Եւ հանրադեռությունում մեծա-
քանակ օսարաւառ Եւ օսարավե-
զու հրադարակային գրվածքնե-
րի արևագությունը՝ դիմում Են.

ա. լետական կառավարման
եւ տեղական ինքնակառավար-
ման նարդիններին՝ իհեցնելով
լետական լեզվադասակա-
նություն իրականացնելու իրենց
դարտականության ու անմիջա-
կան գործառությի մասին։ Հոր-
դորում են անհրաժեշտության
դեպքում համագործակցել Լեզ-
վի կոմիտեի հետ, ձեռնարկել ծի-
ցողներ՝ ոչ հայերեն հրադարա-
կային գրվածները հայերենաց-
նելու համար։

ρ. διειδινάρκη περιόδου ιδιοτήτη, ήδη διατηρούμενης στην περιοχή της ηπειρωτικής Ασίας και της Ευρώπης. Η περιοχή αποτελείται από μεγάλη ποσότητα πετρελαϊκών αποθέματων, με την παραγωγή να είναι σταθερή στα υψηλά επίπεδα για πολλά χρόνια. Το έτος 2009, η παραγωγή έφτασε την ιστορική μέγιστη της, μετρώντας περίπου 300 εκατομμύρια βαρέα. Η παραγωγή έχει σταθεροποιηθεί στα υψηλά επίπεδα για τα τελευταία δεκαετία, με μικρές αναπτυξιακές περιόδους στα μέσα της περιόδου.

«Գովազդի մասին» օրենքը կանոնակարգում է դաշը, առաջին գովազդի մատու առավել մեծ իրավասություններ տալով տեղական ինքնակառավարման մարմններին, դրանց չափորոշիչների սահմանափակեն տեսանելիությունը ավտոճանաղարկների վրա, չառաջացնեն երթեւեկության նախակիցների կուրացում (լրացնվ, այդ բվում՝ նաև անդրադարձող), չհանդիսանան հետիունի շարժմանը արգելի, չինեն ճանաղարկների վասնավոր հավածներում եւ չտեղադրվեն լուսանկությունը ու ճանաղարկա-
համաչափ պարագաներու առաջնական մասը և այլն»:

յին կանգնակների վրա:
Այսինչ որոց դեմքերում գովազդային վահանակներն ուղղակի խանգարում են երեւելությանը: Օրինակ, Տերյան փողոցի սկզբնամասում գտնվող խանութներից մեկի գովազդային գույամակը միաևն էր ծառական պատճենագույն աշխարհությանը:

